

T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

ÖZEL YETENEKLİ BİREYLERİN EĞİTİMİ STRATEJİ VE UYGULAMA KILAVUZU

Necati BİLGİÇ
Abdullah TAŞTAN
Gürhan KURUKAYA
Kaya KAYA
Orhan AVANOĞLU
Tuncay TOPAL

1- Özel yetenekli öğrencilere neden özel eğitim gereklidir?.....	6
2- Özel Eğitim ile Özel Öğretim arasındaki fark nedir?.....	6
3- Özel yeteneklilerin eğitiminden Milli Eğitim Bakanlığında hangi genel müdürlük sorumludur?.....	6
4- Ülkemizde “üstün yetenek” tabiri yerine neden “özel yetenek” kavramı kullanılmaya başlanmıştır?7	
5- Özel yetenek kavramı neleri kapsamaktadır?.....	7
6- Özel yetenekli birey kimdir?.....	7
7- Strateji ve Uygulama Planı'nın temel amacı nedir?.....	8
8- Strateji ve Uygulama Planı ne gibi yenilikler içermektedir?	8
9- Özel yetenekli bireylerin eğitiminde orta ve uzun vadeli planlama ve beklentiler nelerdir?.....	8
10- Özel yetenekli bireylerin eğitiminin stratejik açıdan önemi nedir?	9
11- Özel yetenekli bireylerin eğitiminin bilimsel ve teknolojik önemi nedir?.....	9
12- Özel yetenekli bireylerin eğitiminin politik önemi nedir?	9
13- Özel yetenekli bireylerin eğitiminin sosyolojik önemi nedir?	9
14- Özel yetenekli bireylerin eğitiminin psikolojik önemi nedir?.....	9
15- Özel yetenekli bireylerin eğitiminde önemli olan ilke ve değerler nelerdir?.....	10
16- Özel yetenekli bireylerin eğitim süreci hangi aşamaları kapsar?	10
17- Özel yetenekli bireylerin eğitimine yönelik hazırlanan “Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı 2013-2017” hangi Bakanlıkların sorumluluğundadır?	10
18- Özel yeteneklilerin eğitim sürecinde ilgili kurumlar hangileridir?	10
19- Paydaşlar hangi esaslar göz önünde bulundurularak belirlenmiştir?	11
20- Paydaşların görev ve sorumlulukları nelerdir?.....	11
21- Strateji ve Uygulama Planı'nda belirtilmeyen kurum ve kuruluşlarla stratejik ortaklıklar nasıl yapılacaktır?	11
22- Özel yetenekli bireylerin genel toplum nüfusuna oranı nedir?	11
23- Özel yetenekli bireylerin eğitimi örgün ve yaygın eğitimde nasıl planlanacaktır?.....	12
24- Özel yetenekli bireylerin tanılanma süreci nasıl yapılacaktır?.....	12
25- Okul öncesi dönemde tanılanma nasıl yapılacaktır?	13
26- İlkokula devam eden özel yetenekli bireylerin yetenekleri hangi yöntem ve uygulamalarla desteklenecektir?	13
27- Özel yetenekli öğrenci tanılanmasına katılacak öğrencilere ders aldırmanın faydası olur mu?	13
28- Ortaokula devam eden özel yetenekli bireylerin yetenekleri hangi yöntem ve uygulamalarla desteklenecek ve bu bireylerin yönlendirilmeleri nasıl yapılacaktır?.....	14
29- Strateji ve Uygulama Planı'nda RAM'ların tanılanmadaki görev ve sorumlulukları nelerdir?.....	14
30- Özel yetenekli bireylerin eğitim düzeylerine göre uygulanabilecek çeşitli eğitim modelleri nelerdir?.....	14
31- Okul öncesi dönemde yapılacak çalışmalar nelerdir?	15

32- İlkokulda yapılacak çalışmalar nelerdir?.....	15
33- Ortaokulda yapılacak çalışmalar nelerdir?.....	15
34- Liselerde yapılacak çalışmalar nelerdir?.....	16
35- Okulöncesi ve ilkokul düzeyinde zenginleştirilmiş eğitim programları içeren farklı modellere fırsat tanınması özel yeteneklilerin eğitimine ne gibi katkılar sağlayabilecektir?.....	16
36- Ülke genelinde açılacak yatılı okullar hangi seviyeden öğrenci alacaktır?.....	17
37- Özel yetenekli öğrenciler için okullarda verilecek eğitimin programı kimler tarafından yapılacaktır?	17
38- Özel yeteneklilerin eğitiminde hızlandırma süreci nasıl planlanacak ve uygulanacaktır?.....	17
39- Destek eğitim odalarında kimler tarafından eğitim verilecektir?.....	18
40- Kaynaştırma eğitimi nasıl belirlenecektir?.....	18
41- Genel eğitim sistemi içinde özel yetenekli bireylerin gelişimleri nasıl takip edilecektir?.....	18
42- Örgün eğitimde yaratıcılık, liderlik gibi özellikler nasıl desteklenecektir?	18
43- Özel yetenekli bireylerin eğitiminde Üniversitelere düşen görevler nelerdir?.....	18
44- Özel yetenekli olduğu tespit edilen ilkokul öğrencilerine hangi kurum tarafından nasıl bir eğitim verilecektir?	19
45- Özel yetenekli bireylerin hayat boyu takipleri nasıl yapılacaktır?	19
46- Özel yetenekli bireylerin özelliklerini belirlemeye yönelik standart tanılama test sonuçlarını, öğrencilerin yeteneklerine uygun alanlara yönlendirme sürecinde kullanılması nasıl sağlanabilir?.....	19
47- Eğitsel tanılama ve değerlendirmeye yönelik izleme ve değerlendirme veri tabanının oluşturulması nasıl mümkün olabilir?.....	20
48- Öğrencilerin eğitim ve öğretim etkinliklerinde ortaya koydukları performans ve ürünler göz önünde bulundurularak yetenek alanlarına uygun olarak üst eğitim programlarına yönlendirilmeleri nasıl planlanmaktadır?.....	20
49- Özel yetenekli bireylerin eğitiminin ülke genelinde yaygınlaştırılması için okullar ve bölgeler bazında neler yapılacaktır?.....	20
50- Özel yetenekli bireylerin eğitiminde etkinlikler nasıl zenginleştirilecektir?.....	21
51- Özel yetenekli öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerini sağlamak için okulun imkânlarının yeterli olmadığı durumlarda alınacak tedbirler nelerdir?	21
52- Özel yetenekli bireylerin bireysel gelişimleri nasıl sağlanacaktır?	21
53- Özel yetenekli bireylerin eğitim sürecinde görevlendirilecek personelin geliştirilmesiyle ilgili nelerin yapılması planlanmaktadır?.....	21
54- Özel yetenekli bireylerin eğitimlerinin zenginleştirilmesi için okul dışında hangi kurumlarla işbirliği yapılacaktır?	22
55- Özel yeteneklilerin eğitimi ile ilgili paydaşların bilgi ve iletişim ihtiyaçları nasıl karşılanacaktır?.....	22
56- Özel yetenekli bireylerin eğitiminde toplumsal farkındalığın artırılması için hangi tedbirler alınacaktır?	22
57- Strateji ve Uygulama Planı nasıl geliştirilecektir?	22

58- Ülke genelinde eğitim çağındaki özel yetenekli öğrencilerin eğitim sürecinde hangi standartlar uygulanacaktır?	23
59- Özel yetenekli bireylerin eğitiminde ve istihdamında sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için toplanan veriler nasıl değerlendirilecek?	23
60- Ülkemizde özel yetenekli bireylere yönelik düşünülen çoklu eğitim modellerinin faaliyetlerinin denetim, kontrol ve gelişimi nasıl sağlanacaktır?	23
61- Özel yetenekli bireylere sınıf içi kaynaştırma eğitim verilecekse, sınıf öğretmenlerinin özel yetenekli bireylerin eğitimi ve öğretimi konularında bilgilerini arttırmak ve becerilerini geliştirmek için ne gibi hazırlıklar yapılmaktadır?	23
62- Özel yetenekli bireylerin eğitiminin ülke genelinde yaygınlaştırılması için okullar ve bölge bazında neler yapılmaktadır.	24
63- Özel yetenekli bireyler için nasıl bir eğitim programı geliştirilecektir?	24
64- Özel yetenekli bireylerin yetenek alanları nasıl belirlenecek, performans ve ürünleri nasıl değerlendirilecektir?	24
65- Destek Eğitim Odası nedir?	24
66- Hazır Bulunuşluk ne demektir?	24
67- Farklılaştırma nedir?	24
68- Zenginleştirme nedir?	25
69- Hızlandırma nedir?	25
70- Özel yetenekli bireylere eğitim hayatları süresince sınıf yükseltme hangi okul türlerinde kaç defa uygulanabilir?	25
71- BEP ve BÖP Dosyası nedir?	26
72- Özel yetenekli bireylerin toplumdaki dağılımı nasıldır?	26
73- Özel yetenekli bireyler tüm alanlarda başarılı mıdır?	26
74- Özel yetenekli bireylerde fiziksel özelliklerle özel yeteneklilik arasında doğrudan bir ilişki kurulabilir mi?	26
75- Özel yetenekli bireylerin “bilişsel” özellikleri nelerdir?	26
76- Her özel yetenekli öğrenci derslerde başarılı mıdır?	27
77- Özel yetenekli bireylerin eğitim hizmetlerinde görevlendirilen öğretmenlerin hizmet içi eğitimleri hangi konu başlıkları altında ve nasıl yapılacaktır?	27
78- Bilim ve sanat merkezlerinde çalışan personel nasıl atanır?	28
79- Strateji ve Uygulama Planı’nda özel yetenekli bireylerin eğitiminde görev alacak insan kaynakları eğitimi ile ilgili ne gibi planlamalar yer almaktadır?	28
80- Hangi üniversitelerde özel yetenekliler eğitim merkezleri vardır?	28
81- Özel yetenekli bireylerin ailelerinin eğitilmesi konusunda neler yapılacaktır?	28
82- Paydaş analizinde aileler için belirtilen liderlik rolü nasıl açıklanabilir?	29
83- Özel yetenekli bireylerin ailelerine yönelik nasıl bir eğitim programı uygulanacaktır?	29

84- Özel yetenekli bireylerin eğitiminde doğru bilinen bazı yanlışlar nelerdir?	29
85- Özel yeteneklilere yönelik uygulanabilecek sosyal etkinlikler nelerdir?	30
86- Mentorlük nedir, özel yetenekli çocuklarda mentorlük uygulaması nasıl yapılacaktır?	30
87- Mentorlük uygulaması hangi öğrencileri kapsamaktadır?	30
88- 07/09/2013 tarihinde yayınlanan Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde özel yetenekli bireylerin eğitimine yönelik hangi düzenlemeler yer almaktadır?	31
89- Okullarda destek eğitim odasının açılmasında ve eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde dikkat edilecek hususlar nelerdir?	31

1- Özel yetenekli öğrencilere neden özel eğitim gereklidir?

Ülkemiz için sürekli kendini yenileyen, yetişmiş, nitelikli, farklılıklarını sergilemekten çekinmeyen bireylerden meydana gelen bir nesil yetiştirmenin gerekliliği açık bir şekilde görülmektedir.

Özel yetenekli bireylere, yeteneklerini geliştirme, kendilerini gerçekleştirme imkânı verilmediği takdirde bu kişilerin potansiyel enerjilerini gayrimeşru ve illegal zeminlerde tüketme riski taşıdıkları, hazır bulunuşluk düzeylerine uygun eğitim fırsatları sunulmaması halinde de çabuk sıkılma, kolay öğrenmenin verdiği rehavete kapılma ve bir müddet sonra başarısızlığa düşme tehlikeleriyle karşı karşıya kalabildikleri görülmektedir.

Okul içinde ve okul dışındaki uygun eğitim ortamlarında yetişmiş uzman personel ve geliştirilmiş programlar ile bireysel farklılıklarının saygıyla karşılanması, kendileriyle ve çevreyle barışık olmalarının sağlanması halinde, kendileri gibi farklı yetenekleri, ilgi ve özellikleri olan yaşlıları ile çalışmaları, projeler üretmeleri halinde, onların zihinsel, duygusal ve sosyal açıdan sorunlar yaşamaları engellenmiş; mutlu bireyler olarak yetilerini insanlık için değerlendirip kullanan bireyler haline gelmeleri sağlanmış olacaktır.

2- Özel Eğitim ile Özel Öğretim arasındaki fark nedir?

Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim gereksinmelerini karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile bu bireylerin engel ve özelliklerine göre uygun ortamlarda sürdürülen eğitime “Özel Eğitim” denir. Özel eğitim kurumları, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün çatısı altında hizmetlerini yürütmektedir.

Özel Öğretim ise özel girişimciler tarafından açılarak işletilen çeşitli tür ve düzeylerdeki kurslar, dershaneler, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, özel okullar, öğrenci etüt eğitim merkezleri ve benzeri kurumları kapsar. Bu kurumlar Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğüne bağlı olarak hizmetlerini yürütmektedir.

3- Özel yeteneklilerin eğitiminden Milli Eğitim Bakanlığında hangi genel müdürlük sorumludur?

Başta Bakanlığımız Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü olmak üzere diğer tüm birimler sorumludur.

4- Ülkemizde “üstün yetenek” tabiri yerine neden “özel yetenek” kavramı kullanılmaya başlanmıştır?

Literatürde “üstün yetenek” kavramı kullanılmasına rağmen, 15 Ocak 2013 tarihinde Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu’nca (BTYK) yayımlanan Strateji ve Uygulama Planı’nda aynı kavrama karşılık gelmek üzere daha az kategorize edici olarak “özel yetenek” kavramı tercih edilmiştir. MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan ilgili grup başkanlığının adı da 652 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede “Özel Yeteneklerin Geliştirilmesi Grup Başkanlığı” şeklinde düzenlenmiştir. Görevleri ise;

- a) Özel yetenekli bireylerin tespit edilmesi, tanılanması, yönlendirilmesi ve yerleştirilmeleriyle ilgili iş ve işlemleri yürütmek ve politikalar geliştirmek,
- b) Özel yetenekli bireylerin eğitimini yaygınlaştırmak ve eğitime erişimlerini artırmaya yönelik stratejiler hazırlamak, geliştirmek ve uygulanmasını sağlamak,
- c) Özel yetenekli bireylerin eğitimi ile ilgili eğitim modelleri geliştirmek, değerlendirmek ve yaygınlaştırmak,
- ç) Özel yetenekli bireylerin eğitiminde görev alan öğretmen ve personele yönelik verilecek eğitimleri tespit etmek, planlamak ve uygulamak,
- d) Özel yetenekli bireylerin eğitimine yönelik ihtiyaç ve beklentileri karşılamak üzere araştırma, geliştirme ve planlama çalışmalarında bulunmak,
- e) İlgili sektör ve sivil toplum örgütleriyle işbirliği ve koordinasyonu sağlamak,
- f) Genel Müdürlüğün işleyişi ile ilgili verilecek diğer görevleri yapmaktır.

5- Özel yetenek kavramı neleri kapsamaktadır?

“Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı 2013-2017” de yer alan özel yetenek kavramı, genel zihinsel yetenek, özel akademik yetenek, dil, matematik, fen bilimleri, sosyal bilimleri, liderlik, yaratıcılık, görsel ve işitsel sanatlar ve psiko-motor becerileri kapsamaktadır.

6- Özel yetenekli birey kimdir?

Zeka, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi, motivasyon veya özel akademik alanlarda yaşlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren bireyi ifade eder.

7- Strateji ve Uygulama Planı'nın temel amacı nedir?

Özel yetenekli bireylerin bilişsel, sosyal, fiziksel ve duygusal özelliklerini tanıyarak yetenekleri doğrultusunda eğitim vererek, bilgi, teknoloji ve yaratıcı çözüm üreten, insanlığın gelişimine katkı sağlayan, araştırmacı, özgün, etik ve estetik değerlere sahip, geleceğin liderlerini, bilim insanlarını, sanatçıları ve sporcularını yetiştirerek ülkemizin özel yeteneklilerin eğitimi ve istihdamı konusunda lider ülkelerden biri haline gelmesini sağlamak ve bu doğrultuda özel yetenekliler konusunda yeni bir eğitim felsefesi oluşturmak ve toplumda yeni bir anlayış geliştirmektir. Yine hayat boyu öğrenme ve rehberlik ilkesi ışığında sürdürmek, alınan kararlarda ve uygulamalarda süreklilik ve tüm öğrenciler için fırsat eşitliği sağlamaktır. Genel eğitim sistemi içerisinde özel yetenekli çocuklara ulaşmak ve onlara yetenekleri doğrultusunda eğitim vermektir.

8- Strateji ve Uygulama Planı ne gibi yenilikler içermektedir?

Özel yetenekli bireylerin, ülke genelinde yaygınlaştırılabilecek olan çeşitli eğitim modelleri ve tanılama modelleri yardımıyla eğitim ve istihdamında sürdürülebilir devlet politikaları meydana getirmek için gerekli mevzuat düzenlemeleri yapmak ve sorumlu kurumlar aracılığı ile kurumsal ve toplumsal farkındalık sağlayarak özel yetenekli bireylerin yetenekleri doğrultusunda eğitim sağlamaktır.

9- Özel yetenekli bireylerin eğitiminde orta ve uzun vadeli planlama ve beklentiler nelerdir?

Bilim ve sanat merkezleri (BİLSEM) başta olmak üzere, “çeşitli eğitim modeli” anlayışıyla, her tür ve kademedeki mümkün olan en fazla sayıdaki özel yetenekli öğrenciye farklı tanılama çalışmalarıyla erişim sağlanarak, özel yetenekli bireylerin yetenekleri doğrultusunda kendilerini gerçekleştirmelerini sağlayacak eğitim ortamlarının hazırlanması ve bu ortamlarda eğitim alan bireylerin, öğrenim hayatları boyunca gelişimlerinin takip edilmesi, eğitim ve öğrenim hayatları sonrasında da istihdamlarının sağlanmasına yönelik planlamaların yapılmasıdır.

10- Özel yetenekli bireylerin eğitiminin stratejik açıdan önemi nedir?

İnsan kaynağının eğitim seviyesinin yüksek ve nitelikli olması ülkenin sahip olduğu diğer kaynakların da daha verimli kullanılmasına ve ülkenin teknolojik, ekonomik, siyasi ve askeri anlamda güçlü olmasına yardım eder.

11- Özel yetenekli bireylerin eğitiminin bilimsel ve teknolojik önemi nedir?

Gelişme için ülkelerin kendi üniversitelerinde, fabrikalarında, laboratuvarlarında, araştırma ve geliştirme birimlerinde çalışacak, bilim ve teknoloji üretip geliştirebilecek donanımlı ve yaratıcı bireylerin eğitiminin desteklenmesi sağlanır.

12- Özel yetenekli bireylerin eğitiminin politik önemi nedir?

Ülkelerin bilim ve teknoloji alanında gelişmişlik düzeylerini artırma istek ve çabaları özellikle uzay araştırmaları ve uzaya çıkma yarışı ile belirgin bir hale gelmiştir. Özel yetenekli bireylerle ilgili yapılan tüm çalışmalar aynı zamanda ülkelerin politik stratejilerini de belirlemesi açısından önem kazanmıştır.

13- Özel yetenekli bireylerin eğitiminin sosyolojik önemi nedir?

Toplumların yaklaşık % 2-3'ünü oluşturan özel yetenekli bireylerin eğitilmesi, üretken hale getirilmesi ve potansiyellerini toplumsal gelişme için kullanmaları toplumun refahı, geleceği ve dünya ülkeleri içindeki yerlerini belirleme açısından önemlidir. Özel yetenekli bireyler, liderlik özellikleri, motivasyonları, kararlılıkları, hızlı düşünme ve yaratıcı problem çözme yetenekleri ile toplumlara yön veren, gelişme ve değişmeyi hızlandıran unsurlardır.

14- Özel yetenekli bireylerin eğitiminin psikolojik önemi nedir?

Özel yetenekli bireyler, keşfetmeye, üretmeye ve duyularını kullanmaya yaşlarına göre daha erken yaşlarda başladıkları için daha çok psikolojik desteğe ihtiyaç duyarlar. Bu nedenle, özel yetenekli bireylerin yetenek ve özelliklerine uygun eğitimi almaları, yetenek, yaratıcılık,

liderlik gibi özelliklerini ortaya koyabilmeleri, kendileri ile barışık ve çevreleri ile uyumlu bireyler olabilmeleri açısından önemlidir.

15- Özel yetenekli bireylerin eğitiminde önemli olan ilke ve değerler nelerdir?

Özel yetenekli bireylerin eğitiminde esas alınacak olan temel ilkeler ve değerler ise aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Yenilik ve yaratıcılık,
- Özgünlük, esneklik ve dinamiklik,
- Farklılıkları değerlendiren ve destekleyen eğitim ortamı,
- İşbirliği ve ekip çalışması,
- Çeşitli eğitim modelleri ve tanılama.

16- Özel yetenekli bireylerin eğitim süreci hangi aşamaları kapsar?

Çocuğun aileye katılımını takip eden ilk günden itibaren hayat boyu öğrenme süreci içerisinde devam eder.

17- Özel yetenekli bireylerin eğitimine yönelik hazırlanan “Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı 2013-2017” hangi Bakanlıkların sorumluluğundadır?

Bakanlığımız (Milli Eğitim Bakanlığı) ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının sorumluluğundadır.

18- Özel yeteneklilerin eğitim sürecinde ilgili kurumlar hangileridir?

TÜBİTAK,
İlgili Bakanlıklar,
Üniversiteler,
Sivil toplum Kuruluşları

19- Paydaşlar hangi esaslar göz önünde bulundurularak belirlenmiştir?

Bakanlıkların görev alanlarındaki kanunların oluşturulması, kanunların uygulanması, Bakanlık eğitim faaliyetlerinin uygulanması, özel yeteneklilerin eğitimi ile ilgili faaliyetlerde yapılan işbirliği, danışmanlık sağlanacak eğitim hizmetleri, özel yetenekliler hakkında onaylanan uluslararası sözleşmeler, özel yeteneklilerle ilgili faaliyetler düzenleme, faaliyetlerdeki işbirliği, iletişim ve özel yeteneklilerle ilgili faaliyetlerin desteklenmesi gibi durumlar göz önünde bulundurularak belirlenmiştir.

20- Paydaşların görev ve sorumlulukları nelerdir?

Strateji ve Uygulama Planı'nın uygulanması ve belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesinde Bakanlığımız ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından hazırlanan eylem planları aracılığı ile ilgili kurum ve kuruluşlarla gerekli koordinasyonun sağlanması.

21- Strateji ve Uygulama Planı'nda belirtilmeyen kurum ve kuruluşlarla stratejik ortaklıklar nasıl yapılacaktır?

Karşılıklı olarak ilgili bakanlıklar arasında imzalanacak olan iş birliği protokolleri ile sağlanacaktır.

22- Özel yetenekli bireylerin genel toplum nüfusuna oranı nedir?

Özel yetenekli bireylerin tanınması ile ilgili ölçütler, ülkelere göre farklılık göstermektedir. Dünyada bazı ülkelerin özel yetenekli öğrencileri tanılamada kullandıkları yüzdeler ABD'de % 2–10, Körfez Ülkeleri'nde % 10, Güney Kore'de % 4, Yeni Zelanda'da ise okuldan okula değişen oranlardadır.

TÜİK'e göre (2012), ülkemizde yıllık doğum sayısının ortalama 1.250.000 olduğu göz önüne alındığında, 3–18 yaş arasında yaklaşık 18.750.000 çocuk olduğu varsayılmaktadır. Özel yeteneklilik konusunda kabul edilen yüzdeler dilimine göre (% 2–3) ülkemizde 375.000 ila 562.500 arasında çocuğun özel yetenekli olduğu tahmin edilmektedir.

23- Özel yetenekli bireylerin eğitimi örgün ve yaygın eğitimde nasıl planlanacaktır?

Özel yetenekli bireylere yönelik olarak örgün ve yaygın eğitimde tek tip uygulamalar yerine bilgi ve deneyim paylaşımını esas alan, bireyin ilgi, yetenek ve potansiyeline göre farklılaştırılmış, bireyselleştirilmiş, zenginleştirilmiş, hızlandırılmış çoklu modeller önerilmektedir.

24- Özel yetenekli bireylerin tanılma süreci nasıl yapılacaktır?

Ülkemizde okul öncesi dönemdeki öğrencilerin tanılmaları, ailelerinin ya da okul öncesi öğretmenlerinin yönlendirmelerine dayalı olarak Rehberlik ve Araştırma Merkezlerine (RAM) başvuru yapıldığında uygun ölçme araçları kullanılarak yapılabilecektir.

Okul Öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise düzeyindeki öğrenciler, RAM'larda özel yetenekli olarak tanılmaları halinde, mevcut kurumlarında kaynaştırma eğitimine yönlendirilebilecek ve BİLSEM'lerden her türlü teknik destek alınabilecektir.

Ülkemizdeki mevcut uygulamalara göre, özel yetenekli bireylere destek eğitim hizmetleri sunmak amacıyla RAM'larla işbirliği içerisinde yapılan tanılama işlemleri sonucunda BİLSEM'lere ortaokul düzeyinde öğrenci alımı gerçekleştirilmektedir. BİLSEM'lerde tanılama ile ilgili işlemler "Merkez Tanılama Komisyonu" tarafından yürütülmektedir. BİLSEM'lerde tanılama süreci aşağıdaki aşamaları kapsamaktadır:

Birinci aşamada, BİLSEM'ler il bünyesinde yer alan bütün resmi ve özel okullara İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri aracılığıyla, tanılama yapılacak sınıf seviyesini ve ilgili işlemleri duyurur. İkinci aşamada, sınıf öğretmenleri sınıflarında akranlarına göre farklı özellikler gösterdiğini gözlemlediği öğrencileri, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan gözlem formlarını doldurarak aday gösterir. Üçüncü aşamada ön değerlendirme için, aday gösterilen öğrencilerin gözlem formları BİLSEM tanılama komisyonu tarafından değerlendirilir. Dördüncü aşamada, ön değerlendirme sonucunda grup taramasına girmesi uygun görülen çocuk/öğrenciler, BİLSEM Yürütme Kurulunun belirlediği tarihlerde, belirlenen ölçme araçları ile grup taramasına alınır. Beşinci aşamada ise grup taramasında yeterli performans gösteren öğrenciler standart ölçme araçları ile bireysel incelemeye alınır. Bireysel inceleme sonucuna göre özel yetenekli olduğu belirlenen öğrenciler örgün eğitimlerine paralel olarak BİLSEM'de destek eğitim faaliyetlerine devam ederler.

25- Okul öncesi dönemde tanılama nasıl yapılacaktır?

Okulöncesi dönemde farklı gelişim gösteren çocuk, çevrenin gözlemi ve yönlendirmesi ile Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde (RAM) yetenek alanını belirlemek üzere değerlendirmeye alınacaktır. Okulöncesinde özel yetenekli olduğu düşünülen çocuklara zekâ testlerinden ziyade gelişim testleri uygulanacaktır.

26- İlkokula devam eden özel yetenekli bireylerin yetenekleri hangi yöntem ve uygulamalarla desteklenecektir?

Bu düzeyde, öğrencilerin kendi akranları ile ayrıştırılmaması, hangi alanda/alanlarda yetenekli olduğu belirlenen öğrencilerin buldukları okulda akranları ile birlikte okulun ve bölgenin koşullarına bağlı olarak, hafta içi ve/veya hafta sonu, yetenekleri doğrultusunda destek eğitim almaları sağlanacaktır. Özel yetenekli öğrencinin okulu/kurumu tarafından ona ait bir “Ürün Seçki Dosyası” (ÜSD)” hazırlanacaktır.

Özel yetenekli öğrencilere yönelik okulun ve bölgenin fırsatları göz önünde tutularak türdeş yetenek gruplarında, destek eğitim odalarında, kaynaştırma eğitiminde, BİLSEM uygulamaları şeklinde eğitim verilecek ve kurumlar arasında uygulama birliği sağlanacaktır.

İlkokula devam eden ve psiko-motor alanda veya müzik alanında yetenekli olduğu belirlenen öğrenciler, Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri, Kültür ve Turizm İl Müdürlükleri, Üniversiteler, Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri ve BİLSEM’ler gibi diğer ilgili birimlerle iletişime geçilerek desteklenecektir.

27- Özel yetenekli öğrenci tanılamasına katılacak öğrencilere ders aldırmanın faydası olur mu?

Özel yetenekli öğrencilerin tanılama süreci var olan yeteneklerin açığa çıkarılması esasına dayalı olduğu için yapılan testlere öğrencinin hazırlık yapması anlamsızdır. Sahip olduğu yeteneğin ortaya çıkarılması bu tanılama sürecinde uzmanlarca sağlanmaktadır.

28- Ortaokula devam eden özel yetenekli bireylerin yetenekleri hangi yöntem ve uygulamalarla desteklenecek ve bu bireylerin yönlendirilmeleri nasıl yapılacaktır?

İlkokullarda destek eğitim odalarında verilen eğitime ortaokulda da devam edilecektir. Yine, Bilim ve sanat merkezi (BİLSEM) bulunan illerde kontenjanın dışında kalan tanınmış özel yetenekli öğrenciler ile BİLSEM bulunmayan illerdeki özel yetenekli öğrenciler, eğitim bölgelerinde belirlenen okul/okullarda farklı yetenek gruplarına eğitim vermek amacıyla kurulacak yetenek atölyelerinde, hem hafta içi hem de hafta sonu eğitim alacaklardır.

Özel yetenekli öğrencilere yönelik okulun ve bölgenin fırsatları göz önünde tutularak zorunlu derslerin yanında seçmeli derslerin de öğrenci ilgi ve yetenek alanlarına uygunluğuna azami özen gösterilecek; 6 saat ders seçimi yapılarak yetenekleri doğrultusunda, BİLSEM uygulamaları şeklinde destek eğitimler verilecektir. Seçimlik dersler; Dil ve Anlatım, Yabancı Dil, Fen Bilimleri ve Matematik, Sanat ve Spor, Sosyal Bilimler, Din, Ahlak ve Değerler başlığı altında toplanmaktadır.

Ortaokula devam eden ve psiko-motor alanda veya görsel ve işitsel sanatlar alanlarında yetenekli olduğu belirlenen öğrenciler, Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri, Kültür ve Turizm İl Müdürlükleri, Üniversiteler, Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri ve BİLSEM'ler gibi diğer ilgili birimlerle iletişime geçilerek desteklenecektir.

29- Strateji ve Uygulama Planı'nda RAM'ların tanılamadaki görev ve sorumlulukları nelerdir?

Okulöncesi, ilkokul, ortaokul ve lise dönemlerinde farklı gelişim gösteren bireyler, çevrenin, ailenin ve öğretmenlerin gözlemi ve yönlendirmesi ile Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde (RAM) yetenek alanlarını belirlemek üzere değerlendirmeye alınacaktır. Genel Müdürlüğümüze bağlı RAM'larda verilen hizmetler ücretsizdir.

30- Özel yetenekli bireylerin eğitim düzeylerine göre uygulanabilecek çeşitli eğitim modelleri nelerdir?

BİLSEM uygulamalarının yanı sıra, kaynaştırma uygulamaları, okul içi ve okul dışı zenginleştirme, destek eğitim programları, yetenek atölyeleri, destek eğitim odaları, eğitim bölgeleri yetenek grupları, uzaktan eğitim, mentorlük (danışmanlık) desteğidir.

31- Okul öncesi dönemde yapılacak çalışmalar nelerdir?

Çocuğun yetenekli olduğu alanlar doğrultusunda ailesi, erken çocukluk dönemi, “aile eğitim programları” aracılığı ile eğitilerek çocuğun yeteneklerinin, bulunduğu ortamda ayırıştırma yapılmadan RAM’larla ve BİLSEM’lerle iş birliği içerisinde destekleyici hizmetlerle geliştirilmesi sağlanacaktır.

32- İlkokulda yapılacak çalışmalar nelerdir?

İlkokul döneminde öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda eğitimlerinin başlaması çok önemlidir. Eğitim sürecinde göz önüne alınacak yetenekler; genel zihinsel yetenek, özel akademik yetenek, liderlik, yaratıcılık, görsel ve işitsel sanatlar ve psiko-motor yetenekler şeklinde sınıflandırılabilir. Bu düzeyde, öğrencilerin kendi akranları ile ayırıştırılmaması, hangi alanda/alanlarda yetenekli olduğu belirlenen öğrencilerin buldukları okulda akranları ile birlikte okulun ve bölgenin koşullarına bağlı olarak, hafta içi ve/veya hafta sonu, yetenekleri doğrultusunda destek eğitim almalarının sağlanması gereklidir.

Özel yetenekli öğrencilere yönelik okulun ve bölgenin fırsatları göz önünde tutularak türdeş yetenekler, destek eğitim odalarında, kaynaştırma eğitiminde, hafta sonu programlarında, BİLSEM uygulamaları şeklinde eğitim verilecektir.

İlkokula devam eden ve psiko-motor alanda veya müzik alanında yetenekli olduğu belirlenen öğrencilere yine illerde bulunan Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Kültür ve Turizm İl Müdürlükleri, Üniversiteler veya Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri gibi diğer ilgili birimlerle iletişime geçilerek desteklenecektir.

Zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimleri bakımından hazır olan özel yetenekli öğrencilerin, erken okula başlatılmaları veya mevzuat esasları baz alınarak bu kademe için, sadece bir kez sınıf yükseltilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

33- Ortaokulda yapılacak çalışmalar nelerdir?

Eğitim bölgelerinde belirlenen okul/okullarda farklı yetenek gruplarına eğitim vermek amacıyla, yetenek atölyelerinin kurulması, yetenek atölyelerinde bölgede bulunan özel yetenekli öğrencilere yönelik hem hafta içi hem de hafta sonu eğitimler verilecektir.

Özel yetenekli öğrencilerin okulun ve bölgenin fırsatları göz önünde tutularak destek eğitim odalarında, kaynaştırma eğitiminde, hafta içi ve hafta sonu programlarında ve BİLSEM uygulamaları şeklinde eğitim almaları sağlanacaktır.

Ortaokul düzeyinde de zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimleri bakımından özel yetenekli öğrencilerin bir bütünlük içinde değerlendirilerek sadece bir kez sınıf yükseltmenin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Ortaokula devam eden ve psiko-motor alanda veya müzik alanında yetenekli olduğu belirlenen öğrenciler, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Kültür ve Turizm İl Müdürlükleri, Üniversiteler veya Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri gibi diğer ilgili birimlerle iletişime geçilerek desteklenecektir.

34- Liselerde yapılacak çalışmalar nelerdir?

Özel yetenekli öğrencilere okulun ve bölgenin fırsatları göz önünde tutularak hafta içi ve hafta sonu programlarında, BİLSEM uygulamaları şeklinde destek eğitimi verilebileceği gibi mentorlük (danışmanlık) desteği verilmesi gibi uygulamalar da yer almaktadır.

İleri düzeyde yetenekli öğrencilere yönelik ülke genelinde açılacak yatılı/gündüzlü okul/okullarda söz konusu öğrencilerin eğitim almaları sağlanacaktır.

Liseye devam eden ve psiko-motor alanda veya müzik alanında yetenekli olduğu belirlenen öğrenciler, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Kültür ve Turizm İl Müdürlükleri, Üniversiteler veya Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri gibi diğer ilgili birimlerle iletişime geçilerek desteklenecektir.

35- Okulöncesi ve ilkokul düzeyinde zenginleştirilmiş eğitim programları içeren farklı modellere fırsat tanınması özel yeteneklilerin eğitimine ne gibi katkılar sağlayacaktır?

Ülke genelinde çeşitli eğitim modelleri ile daha fazla özel yetenekli bireye erişim imkânı sağlanarak, bu bireylerin potansiyelleri açığa çıkarılıp bireysel farklılıkları ve hazır bulunuşluk düzeyleri göz önünde bulundurularak yaratıcılık, liderlik ve akademik alanlardaki yetenekleri geliştirilerek kendilerini gerçekleştirmelerine imkân sağlanacaktır.

36- Ülke genelinde açılacak yatılı okullar hangi seviyeden öğrenci alacaktır?

Lise düzeyinde özel yetenekli öğrencilere yönelik ülke genelinde açılacak yatılı/gündüzlü okul/okullarda özel yetenekli öğrencilerin eğitim almaları sağlanacaktır.

37- Özel yetenekli öğrenciler için okullarda verilecek eğitim programı kimler tarafından yapılacaktır?

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğince; özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimlerini sürdürdükleri okul ve kurumlarda eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP'lerini hazırlamak amacıyla bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi oluşturulur.

(2) Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi, okul/kurum müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında;

- a) Bir gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen,
- b) Bir rehber öğretmen,
- c) Bir eğitim programları hazırlamakla görevlendirilen öğretmen,
- ç) Öğrencinin sınıf öğretmeni,
- d) Öğrencinin dersini okutan ilgili alan öğretmenleri,
- e) Öğrencinin velisi,
- f) Öğrenci,

olmak üzere bu kişilerden oluşur.

(3) BEP geliştirme birimine, gerektiğinde görüşlerine başvurulmak üzere özel eğitim değerlendirme kurulundan bir üyenin katılımı sağlanır.

(4) Bu birimin çalışma usul ve esasları okul/kurum yönetimince belirlenir.

38- Özel yeteneklilerin eğitiminde hızlandırma süreci nasıl planlanacak ve uygulanacaktır?

Yönetmelikler çerçevesinde, velinin de görüşü alınarak, öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimleri göz önünde bulundurularak, mevcut durumda erken okula başlatma ve çeşitli eğitim kademelerinde sınıf yükseltme şeklinde uygulanacaktır.

39- Destek eğitim odalarında kimler tarafından eğitim verilecektir?

Destek eğitim odalarında; öğrencilerin ilgi, yetenek ve eğitim ihtiyaçları ile takip edilecekleri program esas alınarak, sınıf öğretmenleri ve alan öğretmenleri görevlendirilir.

40- Kaynaştırma eğitimi nasıl belirlenecektir?

MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği çerçevesinde belirlenecektir.

41- Genel eğitim sistemi içinde özel yetenekli bireylerin gelişimleri nasıl takip edilecektir?

Gerektiğinde e-okul modülü de kullanılarak, özel yetenekli bireylerin sınıfta öğretmenleri ve akranları tarafından gözlemlenmelerinin yanı sıra, BEP dosyası kapsamında yer alan kontrol listeleri, zenginleştirilmiş eğitim programları, ürün seçki dosyaları (ÜSD) vb. araçlar temel alınarak takipleri yapılacaktır.

42- Örgün eğitimde yaratıcılık, liderlik gibi özellikler nasıl desteklenecektir?

Öğretmenler tarafından, öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun olarak BEP kapsamında hazırlanan farklılaştırılmış ve zenginleştirilmiş etkinliklerle desteklenmeleri sağlanacaktır.

43- Özel yetenekli bireylerin eğitiminde Üniversitelere düşen görevler nelerdir?

İnsan kaynakları: Özel yetenekli bireylerin, ailelerin ve onlara hizmet verecek öğretmenlerin akademik bilgi ve becerilerinin artırılmasına yönelik iş birliği ve tecrübelerin paylaşılması;

Alt yapı imkanları: Üniversitelerin sosyal ve teknik alt yapı imkanlarından yararlanılması;

Program farklılaştırma: Özel yetenekli bireylerin eğitim programlarının geliştirilmesi için akademik desteğin sağlanması;

Ölçme ve değerlendirme: Özel yetenekli bireylerin yetenek alanlarının belirlenmesi ve öğrenme süreçlerinin ölçülmesi, gelişim grafiklerinin oluşturulmasına yönelik akademik, teknik ve personel desteklerinin sağlanması.

44- Özel yetenekli olduğu tespit edilen ilkökul öğrencilerine hangi kurum tarafından nasıl bir eğitim verilecektir?

Özel yetenekli öğrencilere okulun ve bölgenin fırsatları göz önünde bulundurularak, buldukları ortamlarda, akranlarından ayırılmadan, türdeş yetenek grupları oluşturularak, destek eğitim odalarında, kaynaştırma eğitiminde, hafta içi ve hafta sonu uygulamaları şeklinde, BİLSEM'lerin destek ve tecrübelerinden yararlanarak eğitim verilecektir.

45- Özel yetenekli bireylerin hayat boyu takipleri nasıl yapılacaktır?

Öğrenim hayatları boyunca e-okul modülü başta olmak üzere, uygun otomasyon ve veri tabanı alt yapısı hazırlanarak bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor gelişimleri takip edilecek ve öğrencilerin yetenek alanları doğrultusunda sağlıklı yönlendirilmeleri sağlanacaktır.

46- Özel yetenekli bireylerin özelliklerini belirlemeye yönelik tanılama sonuçları, öğrencilerin yeteneklerine uygun alanlara yönlendirilmelerinde nasıl kullanılabilir?

Öğrencilerin tanınmasında kullanılan standart testlerin alt basamaklarında ortaya çıkan yetenek alanlarıyla, öğrencilerin sınıf içi ders ve etkinliklerde gösterdikleri performans sonuçları birlikte değerlendirilir. Öğrencilerin üst eğitim kurumlarına yönlendirilmesi sürecinde söz konusu yetenek alanları göz önünde bulundurulabilir. İlkokulda özel yetenekli bireylere yönelik hazırlanacak olan BEP'lerde standart testlerin alt bölümlerinden de yararlanılabilir.

47- Eğitsel tanılama ve değerlendirmeye yönelik izleme ve değerlendirme veri tabanının oluşturulması nasıl mümkün olabilir?

Öğrencilerin öğretim etkinliklerinde ortaya koydukları özel yetenekliliğe ilişkin performans ve ürünlerini kanıta dayalı olarak belirleyecek öğretim etkinlikleri, ölçme değerlendirme yöntem ve araçları oluşturularak kullanılabilir.

48- Öğrencilerin eğitim ve öğretim etkinliklerinde ortaya koydukları performans ve ürünler göz önünde bulundurularak yetenek alanlarına uygun olarak üst eğitim programlarına yönlendirilmeleri nasıl planlanmaktadır?

Özel yetenekli öğrencilerin danışman öğretmenlerinin gözlem raporları, alan/branş öğretmenlerinin değerlendirme sonuçları, öğrencilerin etkinlik performans sonuçları doğrultusunda zihinsel yetenek, akademik yetenek, dil yeteneği, matematik yeteneği, fen bilimleri yeteneği, sosyal bilimler yeteneği, liderlik, yaratıcılık, görsel ve işitsel sanatlar, psiko-motor beceriler v.b. yetenek alanlarını güçlendirerek daha ileriye taşınması planlanmaktadır.

49- Özel yetenekli bireylerin eğitiminin ülke genelinde yaygınlaştırılması için okullar ve bölgeler bazında neler yapılacaktır?

Eğitim bölgelerinde belirlenen okul/okullarda farklı yetenek gruplarına eğitim vermek amacıyla, yetenek atölyelerinin kurulması, yetenek atölyelerinde o bölgede bulunan özel yetenekli öğrencilere yönelik hem hafta içi hem de hafta sonu eğitim uygulamaları, özel yetenekli öğrencilere yönelik okulun ve bölgenin fırsatları göz önünde tutularak türdeş yetenek grupları oluşturulması, destek eğitim odalarında, kaynaştırma eğitiminde ve BİLSEM uygulamaları şeklinde destek eğitim almaları öngörülmektedir.

50- Özel yetenekli bireylerin eğitiminde etkinlikler nasıl zenginleştirilecektir?

Öğrencinin akademik gelişiminin desteklenmesi ve performansının artırılması için yatay veya dikey eksenli olarak müfredatta oluşturulan etkinlik ekleme ve derinleştirme çalışmaları şeklinde yapılacaktır.

51- Özel yetenekli öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerini sağlamak için okulun imkânlarının yeterli olmadığı durumlarda alınacak tedbirler nelerdir?

Özel yetenekli öğrencilere yönelik okulun ve bölgenin fırsatları göz önünde tutularak, aile desteği de alınarak iş birliği ve koordinasyon çalışmaları yapılacaktır.

52- Özel yetenekli bireylerin bireysel gelişimleri nasıl sağlanacaktır?

Özel yetenekli öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri belirlenerek grafiksel veriler oluşturulur. Bu grafiklerden yararlanarak BEP dosyası içinde yer alacak olan kontrol listeleri yardımıyla eğitsel hedefler belirlenir. İhtiyaca göre farklılaştırılıp zenginleştirilen eğitim programlarının uygulanması sonucunda ortaya çıkan performans değerlendirme sonuçları ve gözlem raporları ürün seçki dosyalarına yerleştirilerek sistematik takip ve kontrol işlemleri yürütülür. Öğrencilere yönelik etkinlik uygulamalarında liderlik, üretken düşünce becerileri, yenilikçilik, girişimcilik etkinliklerine özel önem verilir. Eğitim süresi boyunca değerler eğitimine ağırlık verilir ve öğrencilerin fırsat eğitimlerinden yararlanmaları hususunda özen gösterilir.

53- Özel yetenekli bireylerin eğitim sürecinde görevlendirilecek personelin geliştirilmesiyle ilgili nelerin yapılması planlanmaktadır?

Eğitimin tüm kademelerinde görevli öğretmen ve yöneticilerin özel yetenekli bireylerin eğitimi ve öğretimi konularında bilgi ve becerilerini artırmak için hizmetiçi eğitim, uzaktan eğitim programları hazırlanır. Seminerler, konferanslar, çalıştaylar, paneller ve kongreler düzenlenir.

54- Özel yetenekli bireylerin eğitimlerinin zenginleştirilmesi için okul dışında hangi kurumlarla işbirliği yapılacaktır?

Bilim ve sanat merkezleri, üniversiteler, TÜBİTAK ve ilgili sivil toplum kuruluşları ile mevzuata dayalı belirli programlar çerçevesinde iş birliği yapılacaktır.

55- Özel yeteneklilerin eğitimi ile ilgili paydaşların bilgi ve iletişim ihtiyaçları nasıl karşılanacaktır?

Özel yetenekli bireylerin eğitimi ile ilgili paydaşların ihtiyaçlarına cevap verecek bilgi ve iletişimi sağlayacak teknolojik ortamlar sağlanır Eğitimde Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH Projesi) ve EBA (<http://www.eba.gov.tr/>) gibi bilgi işlem projeleri yardımıyla Milli Eğitim Bakanlığı'nın koordinasyonunda ilgili Bakanlık ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde yürütülür.

56- Özel yetenekli bireylerin eğitiminde toplumsal farkındalığın artırılması için hangi tedbirler alınacaktır?

Kamu kurum ve kuruluşların özel yeteneklilerin eğitimine ilişkin olarak üzerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirmeleri adına Strateji ve Uygulama Planı'nda yer alan paydaşların gerekli koordinasyon ve iş birliğini gerçekleştirmeleri, medya ve diğer kitle iletişim araçları yardımıyla toplumsal farkındalığın artırılması sağlanacaktır.

57- Strateji ve Uygulama Planı nasıl geliştirilecektir?

Özel yetenekli bireylere yönelik belirlenen stratejik hedeflerin gerçekleşme düzeyleri, gelişim planları doğrultusunda izlenerek uygulamalara ilişkin dönütler alınacak ve oluşan veri tabanından yararlanılarak strateji ve uygulama planı, reel ve güncel hedefler doğrultusunda geliştirilecektir.

58- Ülke genelinde eğitim çağındaki özel yetenekli öğrencilerin eğitim sürecinde hangi standartlar uygulanacaktır?

Özel yetenekli bireylerin eğitimine yönelik ulusal standartların belirlenmesine ve fırsat eşitliği ilkesine uygun olarak çeşitli eğitim model ve programlar geliştirilmesine katkı sağlanacaktır.

59- Özel yetenekli bireylerin eğitiminde ve istihdamında sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için toplanan veriler nasıl değerlendirilecek?

Özel yetenekli bireylerin eğitimine yönelik toplanan verilerin analizleri yapıp raporlar oluşturularak ilgili kurum ve kuruluşlarla paylaşılacaktır.

60- Ülkemizde özel yetenekli bireylere yönelik düşünülen çoklu eğitim modellerinin faaliyetlerinin denetim, kontrol ve gelişimi nasıl sağlanacaktır?

Ülkemizde özel yetenekli bireylerin eğitimi alanında uygulanacak çeşitli eğitim modellerinin başarıyla yürütülebilmesi için ilgili kurum ve kuruluşlar arasında gerekli iş birliği, koordinasyon ve denetim Bakanlığımız birimleri ile sağlanacaktır. Çalışmalar izlenerek gelişmeler hakkında gerekli raporlar hazırlanıp yetki ve sorumluluğu bulunan ilgili birimlere iletilecektir.

61- Özel yetenekli bireylere sınıf içi kaynaştırma eğitim verilecekse, sınıf öğretmenlerinin özel yetenekli bireylerin eğitimi ve öğretimi konularında bilgilerini arttırmak ve becerilerini geliştirmek için ne gibi hazırlıklar yapılmaktadır?

Sınıf öğretmenlerinin, özel yetenekli bireylerin eğitimine yönelik müfredat farklılaştırma ve zenginleştirme, rehberlik ve özel eğitim yaklaşımları konularında yüz yüze veya uzaktan, merkezi veya yerel düzeyde hizmetiçi eğitim almaları planlanmaktadır.

62- Özel yetenekli bireylerin eğitiminin ülke genelinde yaygınlaştırılması amacıyla okullar ve eğitim bölgelerinde neler yapılacaktır?

Özel yeteneklilere uygulanacak eğitim programlarının farklı sosyo-ekonomik ve kültürel düzeydeki okullarda uygulanmasını sağlayacak tedbirler alınacaktır

63- Özel yetenekli bireyler için nasıl bir eğitim programı geliştirilecektir?

Özel yetenekli bireylerin yetenek alan/alanlarına yönelik farklılaştırılmış eğitim programları geliştirmeye ve uygulamaya yönelik eğitim programları geliştirilecektir.

64- Özel yetenekli bireylerin yetenek alanları nasıl belirlenecek, performans ve ürünleri nasıl değerlendirilecektir?

Öğrencilerin öğretim etkinliklerinde ortaya koydukları performans ve ürünlerini özel yetenekliliğe ilişkin özelliklerini belirleyecek ölçme-değerlendirme yöntem ve araçları geliştirerek ve kullanılarak değerlendirilecektir.

65- Destek Eğitim Odası nedir?

Kaynaştırma uygulamaları yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler ile üstün yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş ortamdır.

66- Hazır Bulunuşluk ne demektir?

Özel yetenekli bireylerin okul/kurumlara başladığı andaki ilgi, yetenek ve tutum düzeyleridir.

67- Farklılaştırma nedir?

Ders içeriğinin, etkinliklerin, projelerin, uygulanan test ve ölçeklerin, ölçme araçlarının ve/veya öğrenme ortamının bir öğrencinin veya öğrenci grubunun akademik, duyuşsal

ve/veya öğrenme ihtiyaçlarına göre değiştirilmesi veya düzenlenmesidir. Farklılaştırma, özel yetenekli bireylerin eğitiminde merkezi bir konuma sahiptir.

68- Zenginleştirme nedir?

Özel yetenekli bireylerin eğitiminde zenginleştirme uygulamalarında genel olarak göze çarpan 7 ortak özellik bulunmaktadır.

1. Zenginleştirme, öğrencilerin ilgi alanlarına yönelik etkinlikleri kapsar.
2. Üst düzey içerik, süreç ve ürünleri bütünleştirir.
3. Kapsamlı ve disiplinler arası bir içeriğe sahiptir.
4. Etkili, bağımsız ve kendi kendine öğrenmeyi destekler.
5. Müfredatın ve öğretimin bireyselleştirilmesini ve farklılaştırılmasını gerektirir.
6. Yaratıcı problem çözme becerisini ve yaratıcılığı geliştirir.
7. Ürün geliştirmede profesyonel uygulamalarda kullanılan araçların kullanımını gerektirir.

Zenginleştirme teorisyenlerinin tamamı (Renzulli, Frank Williams, George Betts, John Feldhusen ve Penny Britton Kolloff, Carol Schlichter gibi) bu özelliklerden bazılarını veya tamamına teorilerinde yer vermişlerdir.

69- Hızlandırma nedir?

Hızlandırma; öğrencinin, uygulanan müfredat programını normalden daha kısa sürede tamamlamasını ifade eder. Sınıf yükseltme, okula erken başlama, bir dersten hızlandırma, üst sınıftan ders almayı da içine alan 18 farklı hızlandırma türü bulunmaktadır. Hızlandırma özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde uygun bir eğitimsel planlamadır çünkü öğrencinin, hazır bulunuşluk ve motivasyon düzeyine uygun düzey ve karmaşıklıkta bir müfredata göre eğitim alması sağlanmış olmaktadır.

70- Özel yetenekli bireylere eğitim hayatları süresince sınıf yükseltme hangi okul türlerinde kaç defa uygulanabilir?

Mevzuat hükümleri çerçevesinde, ihtiyaca göre, öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimleri de göz önünde bulundurularak, ilkokul, ortaokul ve lise dönemlerinde 1'er kez sınıf yükseltme mümkün olabilecek şekilde düzenleme yapılması planlanmaktadır

71- BEP ve BÖP Dosyası nedir?

Özel yetenekli bireyin eğitim sürecinde kullanılmak üzere hazırlanmış; içinde öğrenci kimlik bilgileri formu, öğrenci merkezli müfredat, öğrenci hazır bulunuşluk düzeyi, yönlendirme formu, veli değerlendirme formu ve kontrol listelerinin bulunduğu envanteri ifade eder.

72- Özel yetenekli bireylerin toplumdaki dağılımı nasıldır?

DMGT kuramına göre bir alanda üst % 10'luk dilim özel yetenekli kabul edilmektedir. % 10'luk dilim içerisinde özel yetenekli bireyler bazı sınıflara ayrılmıştır. Buna göre; % 1'e girenler orta düzeyde, % 01'e girenler yüksek düzeyde, % 001'e girenler olağanüstü yüksek düzeyde, % 0001'e girenler ise en yüksek düzeyde üstün yetenekli kabul edilmiştir.

73- Özel yetenekli bireyler tüm alanlarda başarılı mıdır?

Literatürde, özel yetenekli çocukların genellikle, normal gelişim gösteren çocuklara göre, yetenekli oldukları alanda daha hızlı ilerledikleri vurgulanmaktadır. Ancak özel yeteneklilik tiplerine göre bu hızlı ilerleme özelliği değişebilir. Özel bir alanda yetenekli olan çocuğun tüm gelişim alanlarında hızlı olması beklenmemelidir. Örneğin, görsel sanat alanında özel yetenekli olan çocuk sadece bu alanda yaşatlarından özel olma özelliği göstererek diğer gelişim alanlarında standart gelişim ritmi izleyebilir.

74- Özel yetenekli bireylerde fiziksel özelliklerle özel yeteneklilik arasında doğrudan bir ilişki kurulabilir mi?

Geçmişte, çocukların fiziksel gelişimleriyle özel yeteneklilik arasında bağlantı kurulmasına karşın, günümüzde, fiziksel gelişim ile özel yeteneklilik arasında doğrudan bir ilişki

kurulamayacağı genel kabul görmektedir. Daha da önemlisi ayırt etme ve tanılamada fiziksel özelliklere ait bir tanılama biçimi kullanılmamaktadır.

75- Özel yetenekli bireylerin “bilişsel” özellikleri nelerdir?

En az bir yetenek alanında yaşlılarının üstünde performans gösterme

- Dili etkili kullanma
- Merak ve bazı konulara yoğun ilgi gösterme
- Çabuk öğrenme
- Güçlü bellek
- Özgün ifade biçimlerine sahip olma
- Okumaya düşkün olma

Neden-sonuç ilişkisi kurarlar.

Genelleme yapmada, ilişkileri görmede, bilgilerin transferinde yaşlılarından ileri düzeydedirler.

Çok hızlı öğrenirler.

Ancak bu özelliklerin hepsinin bir bireyde görülmesi veya her bireyde aynı özelliklerin görülmesi mümkün olmayabilir.

76- Her özel yetenekli öğrenci derslerde başarılı mıdır?

Her özel yetenekli öğrenci örgün eğitim kurumlarındaki derslerinde başarılı olamayabilir. Konu ile ilgili öğrencinin devam ettiği okulun rehberlik servisi ve RAM'larla iletişime geçerek gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.

77- Özel yetenekli bireylerin eğitim hizmetlerinde görevlendirilen öğretmenlerin hizmet içi eğitimleri hangi konu başlıkları altında ve nasıl yapılacaktır?

Özel yetenekli öğrencilerin devam ettiği okullarda ve eğitim desteği aldığı kurumlarda görevli anaokulu, sınıf ve branş öğretmenlerinin bilinçlendirilmesi ve sürekli yenilenen eğitim yaklaşımları ile desteklenmeleri esastır. Belirlenen konuların özel yetenekli bireylerin bilişsel, duyuşsal, sosyal ve psiko-motor alanlardaki ihtiyaçlarının karşılanmasında rol alacak

öğretmene rehberlik etmesi öngörülmektedir. Özel yeteneklilerin özellikleri, bireysel farklılıkları, bu farklılıkların keşfedilmesi ve var olan potansiyellerinin geliştirilerek en ileri düzeyde kullanılmasına yönelik teknikler, özel yetenekli bireyin sınıfta fark edilmesi, tanınması, sınıf içinde eğitim uygulamaları, sınıf dışı ve okul harici çözüm önerileri; destek eğitim odalarının amacı, donanımı, kullanım şekilleri, eğitim uygulamalarında taksonomi, yönetim stratejileri (Farklılaştırma, zenginleştirme, hızlandırma, gruplama v.s.) öğrenme stilleri, yaratıcılık, yenilikçilik, liderlik, düşünme becerileri ve problem çözme yöntem ve teknikleri, özel yetenekli bireylerin ailelerine yönelik eğitim desteği gibi konu başlıklarını içeren eğitim uygulamaları en az 30 saatlik sertifikalı, merkezi veya yerel hizmet içi eğitimler şeklinde verilir. Eğitim hizmetlerinin verimliliğinin artırılması için uygulamalı eğitimlere ağırlık verilmesi esastır. Bu nedenle ülkemizdeki bilim ve sanat merkezlerinin tecrübe ve birikimleri kullanılarak hizmet içi eğitimlerde, BİLSEM yönetici ve öğretmenleri ile üniversitelerden yararlanılarak personel eğitimlerinin ülke sathına yayılması hedeflenmektedir.

78- Bilim ve sanat merkezlerinde çalışan personel nasıl atanır?

BİLSEM'lere öğretmen atama işlemleri MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen kriterler doğrultusunda Valiliklerce gerçekleştirilir. Yönetici atamaları ise ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda yürütülür.

79- Strateji ve Uygulama Planı'nda özel yetenekli bireylerin eğitiminde görev alacak insan kaynakları eğitimi ile ilgili ne gibi planlamalar yer almaktadır?

Öğretmenlere, yöneticilere, denetçi/denetmenlere ve ailelere yönelik yüz yüze veya uzaktan eğitim, merkezi veya yerel düzeyde eğitim programları yardımıyla seminerler, konferanslar, çalıştaylar, paneller ve kongreler düzenlenmesi ile ilgili planlamalar yer almaktadır.

80- Hangi üniversitelerde özel yetenekliler eğitim merkezleri vardır?

Anadolu Üniversitesi Üstün Yeteneklileri Eğitimi Programı, Hacettepe Üniversitesi Üstün Yetenekli Çocuklar Uygulama ve Araştırma Merkezi, İnönü Üniversitesi Üstün Yetenekliler

Araştırma ve Uygulama Merkezi, Karabük Üniversitesi Üstün Yetenekliler Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi.

81- Özel yetenekli bireylerin ailelerinin eğitilmesi konusunda neler yapılacaktır?

Bakanlığımız ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı iş birliği ile ailelere yönelik uzaktan veya yüz yüze eğitim programları, seminerler, konferanslar, çalıştaylar, paneller ve kongreler düzenlenecektir.

82- Paydaş analizinde aileler için belirtilen liderlik rolü nasıl açıklanabilir?

Ailelere, evde çocukların eğitimine nasıl destek verebilecekleri, etiketlemeden çocuğun nasıl uzak tutulacağı ve çocuğun potansiyeli konusunda gerçekçi değerlendirmeler yapabilecekleri fonksiyonel bilgiler içeren çeşitli eğitim programlarının uygulanması ile özel yeteneklilerin eğitiminde aktif rol almaları sağlanabilir.

83- Özel yetenekli bireylerin ailelerine yönelik nasıl bir eğitim programı uygulanacaktır?

Bakanlığımız ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın işbirliği ile 0-18 yaş ve 7-19 yaş aile eğitim programı gibi aile eğitim programlarının hazırlanması sağlanacaktır.

84- Özel yetenekli bireylerin eğitiminde doğru bilinen bazı yanlışlar nelerdir?

- Özel yetenekli çocuklarda davranış ve ruhsal bozukluklar gözlenir.
- Özel yetenekli çocuklar erken gelişir ve erken sonlanırlar, yani kısa ömürlüdürler.
- Özel yetenekliler sıksa, kısa boylu, iri kafalı, çelimsiz ve gözlüklü olurlar.
- Özel yetenekli bireyler uyumsuz olurlar.
- Kardeşlerin en küçüğünün özel yetenekli olma olasılığı yüksektir.
- Özel yetenekli çocuklar toplumsal açıdan geridir.
- Akademik başarısı yüksek olan her öğrenci özel yeteneklidir.
- Özel yetenekli bireyler, normal sınıflarda eğitim alamazlar.

- Her özel yetenekli bireyin kendi yaş düzeyinin üstündeki konulara karşı ilgisi vardır (Astronomi, satranç vb konularda).
- Özel yetenekli bireyler sınıf atlatıldığında veya okula erken yaşta başlatıldıklarında üst yaşlarla sosyal problemler yaşamaktadırlar.
- Özel yetenekli bireyler zaten ayrıcalıklı çocuklardır. Bu yüzden desteklenmelerine gerek yoktur.
- Yaramaz ve hareketli “hiperaktif çocuklar” özel yeteneklidir.

85- Özel yeteneklilere yönelik uygulanabilecek sosyal etkinlikler nelerdir?

Doğa İle İlişki;

Doğa yürüyüşü, piknik, hafta sonu gezisi, kamp kurma, yüzme, balık tutma vb.

Aile Etkinlikleri;

Seyahatler, akraba ve dost ziyaretleri, park, bahçe, kültür merkezi gezileri, aile meclisleri toplantıları, ailece okuma ve tartışma, evcil hayvan besleme, hayvanat bahçesi gezisi, tren, otobüs, vapur gezileri, yemek pişirme, tamirat, dekorasyon, ev oyunları vb.

Grup Etkinlikleri;

Sinemaya, tiyatroya gitme, arkadaşlarla birlikte olma, gönüllü kuruluşlara destek olma, sokak oyunları, okul sosyal faaliyetlerine katılma, izcilik, bilim şenlikleri, bilim kampları vb.

Hobiler;

Sanatla ilgilenme, enstrüman çalabilme, kitap okuma, hikâye, şiir, roman yazma, tiyatro-drama, fotoğrafçılık, fen ve teknoloji ile ilgili gözlem ve deneyler, çevre koruma, arkeoloji ve sanat tarihi, tasarım, takı yapma, bahçe bakımı, çiçek yetiştirme, gazete, dergi çıkarma, resim, grafik, heykel, gökyüzü gözlemi, akıl oyunları, koleksiyonculuk, yöresel sanatlar, satranç vb.

86- Mentorlük nedir, özel yetenekli çocuklarda mentorlük uygulaması nasıl yapılacaktır?

Kelime anlamı olarak mentor, danışman, akıl hocası, rehber ve yol gösterici anlamları taşımaktadır. Planda, “Kamu, tüzel ve özel kurum ve kuruluşlarda, alanında uzman seçkin kişilerle mentorlük uygulamaları yapmak” olarak tanımlanmıştır.

87- Mentorlük uygulaması hangi öğrencileri kapsamaktadır?

Ağırlıklı olarak ortaöğretim öğrencilerini kapsamaktadır.

88- 07/09/2013 tarihinde yayınlanan Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde özel yetenekli bireylerin eğitimine yönelik hangi düzenlemeler yer almaktadır?

Okul bina ve tesisleri

“**MADDE 95-** (1) Yerleşim alanının ihtiyaçları, öğrencilerin yaş ve gelişim durumlarıyla okul tür ve programlarına göre Bakanlıkça uygun görülen projeler çerçevesinde okul bina ve tesisleri yapılır.

(2) Okul binalarında rehberlik ve psikolojik danışma servisi, derslik, atölye, laboratuvar, yönetim, araç-gereç, resim, müzik, **kaynak veya destek eğitim odaları**, konferans salonu, öğretmenler odası, kütüphane ve benzeri yerlerle imam-hatip liselerinde uygulama mescidi bulunur. Spor salonu, çok amaçlı salon, spor ve oyun alanları okulun amaçlarına göre düzenlenir. Bina ve eklentilerinin yeterli olması durumunda, ihtiyaca göre hobi alanları ve sosyal etkinlik ortamları düzenlenir, bilimsel ve teknolojik araç-gereçle donatılır.

(3) Okul binaları, tesisleri ve bahçesi engelli bireylerin ulaşabilirlik gereklerine uygun olarak düzenlenir” yer almaktadır.

“Destek eğitim odası

MADDE 103- (1) Kaynaştırma uygulamaları yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerle üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için okulun bünyesinde destek eğitim odası açılır. Burada yürütülecek iş ve işlemler, 31/5/2006 tarihli ve 26184 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülür”.

89- Okullarda destek eğitim odasının açılmasında ve eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde dikkat edilecek hususlar nelerdir?

Destek eğitim odası açılması

MADDE 28 – (1) Okul ve kurumlarda, yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta eğitimlerine devam eden özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ile üstün yetenekli öğrenciler için özel araç-gereçler ile eğitim materyalleri sağlanarak özel eğitim desteği verilmesi amacıyla destek eğitim odası açılır.

(2) Destek eğitim odasında eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Destek eğitim odaları, özel eğitim hizmetleri kurulunun önerisi doğrultusunda millî eğitim müdürlükleri tarafından açılır.

b) Destek eğitim alacak öğrenci sayısına göre okulda veya kurumda birden fazla destek eğitim odası açılabilir.

c) Destek eğitim odasında yürütülecek eğitim hizmetlerinin planlaması okul yönetimince yapılır.

ç) Destek eğitim odasında eğitim alacak öğrenciler, BEP geliştirme biriminin önerileri doğrultusunda rehberlik ve danışma hizmetleri yürütme komisyonunca belirlenir. Her öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda ve azami ölçüde bu eğitimden yararlanması sağlanır.

d) Öğrencinin destek eğitim odasında alacağı haftalık ders saati, haftalık toplam ders saatinin % 40'ını aşmayacak şekilde planlanır.

e) Destek eğitim odasında öğrencilerin eğitim performansları dikkate alınarak birebir eğitim yapılır. Ancak, gerektiğinde eğitim performansı bakımından aynı seviyede olan öğrencilerle grup eğitimi de yapılabilir.

f) Destek eğitim odasında, öğrencilerin eğitim performansı ve ihtiyaçları, yetersizlik türüne uygun araç-gereç ve eğitim materyalleri bulunur.

g) Destek eğitim odası açılan okullarda öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına göre görme, işitme, zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri öncelikli olmak üzere, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, sınıf öğretmeni ve alan öğretmenleri görevlendirilir. Destek eğitim odasına öncelikle okulun öğretmenlerinden olmak üzere RAM'da görevli öğretmenler ya da diğer okul ve kurumlardaki öğretmenler görevlendirilir.

ğ) Öğrencinin genel başarı değerlendirmesinde, destek eğitim odasında yapılan değerlendirme sonuçları da dikkate alınır.

h) Destek eğitim odasında verilen destek eğitim hizmetleri okulun veya kurumun ders saatleri içinde yapılır.

ı) Destek eğitim odasının okul veya kurum içindeki yeri, öğrencilerin yetersizlik türü dikkate alınarak belirlenir.

